

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. De execratione, pollutione, ac reconciliatione Ecclesiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

dotem conferas, debeat animare; & quidem, cum non sit Ecclesia nisi de dote ei provisum fuerit, consecranda, eò liberalius ad dotandum prædictam Ecclesiam aperire manus tua munificentie debes; quoad hoc fortius, tanquam ex debito jam tenetur.

3489 Ex hac. deducitur, dotem Ecclesie dandam esse ab eo, qui eam fundavit, construxit, & consecrari fecit; sic Lambertinus de jure patron. l. 1. p. 2. q. 5. a. 10. hinc nullus debet dedicare, seu consecrare Ecclesiam aliquam, nisi fuerit antea eidem Ecclesie assignata dos competens, c. nemo de consecrat. dist. 1. ubi gloss. penult. imò, consecrantem, Ecclesiam adhuc indotatam, teneri de suo ei providere deducunt complures ex c. cum sicut cit. sicut, qui aliquem ordinavit sine titulo, teneri ei providere de sustentatione congrua per C. cum secundum 16. de præbend. Ab hoc onere dotis, ante consecrationem constituendam, excipiunt aliqui Ecclesias Regularium Mendicantium, quæ sine dote prius constituta ædificari possunt, & Ecclesias in Monasteriis, annuos redditus habentibus; sic Azor cit. p. 2. l. 9. c. 3. q. 7. & alii.

3490 Quæstio est 3. quanta esse debeat dos Ecclesie constituenda? R. de hoc agi l. q. 2. c. placuit, quod desumptum est ex CC. Bracarensi, ubi dicitur: placuit, ut quoties ab aliquo fidelium ad consecrandas Ecclesias Episcopi invitantur, non quasi ex debito munus aliquod à fundatore requirant: sed si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non respuat: si verò aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc tamen unusquisq. Episcoporum meminerit, ut non prius dedicer Ecclesiam, nisi antea dotem basilicæ, & obsequium ipsius, per donationem chartula confirmatum, accipiat. Nam non levis culpa est ista temeritas, si sine luminariis, vel sine substantiali sustentatione eorum, qui ibidem servituri sunt, tanquam domus privata, consecratur Ecclesia. Ex quo communiter deducunt, ut dos sit competens, requiri, quòd sufficiat pro luminariis, & ad honestam sustentationem Presbyteri, seu Parochi, cum uno Clerico Ministro, si sit Ecclesia Parochialis; vel Capella cit. c. Nemo junct. gloss. V. Custodum: non re-

quiri tamen, quòd dos in principio constituta, sufficiat etiam ad hospitalitatem exercendam, & jura Episcopalia solvenda: Hostiens. in cit. c. Cum sicut V. Consecranda; Azor. cit. cap. 3. q. 7. contra glossam.

ARTICULUS II.

De execratione, pollutione, ac reconciliatione Ecclesie.

Supponendum, Ecclesiam dici execratam, quando amisit consecrationem; pollutam, quando violatur reverentia, quæ loco, ad Dei cultum deputato, per unum, vel plures actus, in jure expressos, ut constabit ex seqq. Hinc non est idem, Ecclesiam execrari, & pollui; nam Ecclesia execrata, ut reconciliatur, indiget novâ consecratione; polluta verò, solùm novâ benedictione; hæc autem benedictio (quæ etiam vocatur reconciliatio) fieri non potest, nisi ab Episcopo c. penult. h. t. nec hoc, etiam Episcopi commissione, committi potest simplici Sacerdoti, licet aqua benedicta foret ab ipso Episcopo c. cit. idque non obstante consuetudine contrariâ. Nominè autem Ecclesie, quantum est ad hunc effectum, venit tantùm Ecclesia, h. e. locus benedictus, quo intelligitur omne illud spatium, quòd pertinet ad interiorius corpus Ecclesie à tecto interiori usq. ad pavimentum, adeoq. etiam Capellæ intra illam Ecclesiam; non autem, Sacristia, Turris, Cameræ ad hærentes Ecclesie, tectum exterius, & spatium intra illud, nec locus infra Ecclesiam, nisi forte constitutus sit ad sepulturam; ita Zoësius h. t. n. 3. his præmissis:

Quæstio. 1. est, quot modis polluat Ecclesia? R. quòd pluribus; primò enim polluitur Ecclesia, seu violatur, quoad reverentiam debitam loco, ad Dei cultum deputato. I. per homicidium directum, vel indirectum, voluntarium, & injuriosum, in ea commissum c. 4. h. t. ibi; proposuisti: quòd venientibus ad Ecclesiam sancti Jacobi, ex diversis regionibus, peregrinis, & volentibus aliis ab aliis, per contentiones, & rixas, altaris de nocte custodiam vindicare, homicidia contingunt fieri interdum, & aliquando cubera inferrentur: Fraternitati tuæ taliter respondemus, quòd, manente Ecclesia.

fiat, & altari, ipsa reconciliari poterit per aquam cum vino, & cinere benedictam: & hoc verum est, licet fiat sine sanguinis effusione v. gr. suffocatione, vel etiam alicujus suspensione, etiam eâ digni; quia per hoc non cavetur injuria loci facti, quâ hic maximè consideratur. Ad hanc Ecclesiæ violationem, qua postea reconciliari debet, reducitur lethale vulnus, in Ecclesia datum, etiam citra sanguinis effusionem, si vulneratus ex eo moriatur, etiam extra Ecclesiam; quia tota actio injuriosa, per se illativa mortis, & Ecclesiæ injuriosa, facta est intra Ecclesiam; quamvis hoc neget Zoësius hîc n. 4. sed textus clarè loquitur etiam de vulnere.

3493

Alter casus, quo polluitur, seu violatur Ecclesia, fit per humani sanguinis effusionem in ea factam voluntariè, cum injuria; c. fin. h. t. ibi: *si Ecclesia non consecrata, cujuscumq; semine fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aquâ protinus exorcizata lavetur, ne divine laudis organa suspendantur: est tamen, quàm citius fieri poterit, consecranda, & c. Unico, eod. in 6. ibi: si Ecclesiam, pollui sanguinis effusione contingat, ipsius cæmeterium, si contiguum sit eidem, censetur esse pollutum: unde, antequam reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis sepeliri: Secus si remotum fuerit ab eadem. Non si quoq; in casu converso sentimus, ut videlicet polluto cæmeterio (quamvis Ecclesia contiguo) debeat Ecclesia reputari polluta; ne minus dignum, majus; aut accessorium, principale ad se trahere videatur. Non unum, sed plura cæmeteria esse noscuntur, quâ, quamvis sibi coherentia, parietate tamen medio se junguntur; ideòq; violato eorum altero, alterum (licet de uno ad aliud per portam intermediam habeatur accessus) non propter hoc reputabitur violatum. Ut autem verificetur effusio sanguinis, cum denoter aliquam sanguinis abundantiam, non sufficiunt solum pauca gutta, ut notat Abbas in cit. c. *proposuisti* num. 3. addit Pirhing h. t. n. 11. ex Diana p. 6. tr. 6. resol. 24. non pollui Ecclesiam, si etiam copiosus sanguis fluat ex naribus, propter percussione alapa, seu pugno, quia nares sunt organum, undè sanguis facillè emittitur; sed quid obstat, quò minus verum sit, in Ecclesia factam esse voluntariè, ac*

injuriôsè humani sanguinis effusionem? hæc autem polluitur Ecclesia ex dict.

3494

Not. præterea, homicidium, vulnerationem, vel sanguinis humani effusionem in Ecclesia, debere esse voluntariam, adeòque si fiat solum casus non pollui Ecclesiam; sic glossa in c. *unic.* h. t. in 6. V. *sanguinis*; deinde, debere esse injuriosam, seu injustam; relatè nimirum ad eum, qui patitur; ubi tamen aliqui censent, per ejusmodi actus pollui Ecclesiam, esto fiant sine injuria personæ, quæ v. g. occisa est, vel vulnerata; si sint contra reverentiam loco sacro debitam, ut, si quis Reus mortis, in Ecclesia suspenderet; hinc dicunt, ad actionem, quâ polluitur Ecclesia, sufficere, quòd facta sit voluntariè vel cum injuria alterius, vel cum irreverentia loci sacri, vel utroque modo. Quando autem dicitur effusione humani sanguinis pollui Ecclesiam, non interest, an tangat, vel non tangat pavimento Ecclesiæ; cum hoc stare possit, & tamen sanguis effundi, impedita ejus defluxione in terram.

3495

Tertius casus, quo polluitur Ecclesia, fit per humani seminis effusionem nimirum voluntariam, publicam, ac illicitam, factam intra Ecclesiam; constat ex c. *fin.* h. t. de quo supra; ubi tamen nota, cum dicitur: *illicitam*, intelligi non tantum illum actum Venereum, de se illicitum, prout importat peccatum carnis per fornicationem, adulterium molliem; sed etiam prout importat actum de se licitum (v. g. conjugalem copulam) citra causam excusantem, intra Ecclesiam exercitum; quia est contra reverentiam, loco sacro debitam. De adulterio extra Ecclesiam commissio habetur etiam in c. *significasti.* 5. de Adulteriis, ubi, postquam, innouit, adulterium intra Ecclesiam commissum esse à quodam Sacerdote cum conjugata, Alexander III. mandavit, *Ecclesiam per asperionem aquæ benedictæ reconciliari*; idem de hoc tertio casu habetur in c. *Ecclesiis.* 20. dist. 1. de Consecrat. superius relato; excipe tamen casum, quo duo conjuges, diu in Ecclesia clausi esse cogentur, cum periculo pollutionis, si tunc deberent abstinere ab usu conjugali; nam hoc, ad conservandam vitam animæ, non foret contra legem cæteròquin ejusmodi

modi actus Veneros intra Ecclesiam prohibentem; sicut nec sanguinis effusio conservandæ vitæ corporali necessaria. Sed & illud observandum est, Ecclesiam non pollui seminis humani effusione intra ipsam facta, quamdiu occulta est; nam Ecclesia non judicat de occultis; & reconciliatio Ecclesie in casu capituli significasti, decreta fuit, quando adulterium illud publicè detectum fuit; unde, si factum occultè, deinde fiat publicum, solùm, à tempore publicitatis, reconciliationis necessitas oritur.

3496 Quartus casus est, quo polluitur Ecclesia, si in ea sepultus sit defunctus in excommunicatione; c. *Consulisti*. 7. h. t. ubi Innocentius III. Episcopo Senonensi rescribit: *Cæmeteria, in quibus excommunicatorum corpora sepeliri contingit, reconcilianda erunt aspersione aquæ solemniter benedicta, sicut in dedicationibus Ecclesiarum fieri consuevit*; ex quo à fortiori sequitur idem dicendum, si sepultus sit intra ipsam Ecclesiam; cum irreverentia sit major, quamvis verum sit, polluto cæmeterio, non hoc ipso pollui Ecclesiam; quin hoc procedat è converso, ut pollutâ Ecclesiâ eo ipso etiam pollutum sit cæmeterium; cujus ratio sumitur ex n. 3493. Not. autem per *excommunicatum* hîc non intelligi, nisi *excommunicatum nominatim, & denuntiatum*; vel *notorium Clerici percussorem*; non autem *toleratum*, saltem post CC. Constantiense de quo plura lib. 5. tit. 39. de sentent. excommunicat. Not. 2. cum effectus, quòd ex tali sepultura polluat Ecclesia, vel cæmeterium, reducat in decretum pœnale, quo excommunicati in pœnam excluduntur à sepultura Ecclesiastica, decretum non debere extendi ultra expressâ consequenter non pollui Ecclesiam per sepulturam defuncti *nominatim interdicti*; cum de illo textus pœnalis non loquatur; sic Layman l. 3. Summæ, tr. 5. c. 5. n. 8. Zoësius hîc n. 11.

3497 Quintò polluitur Ecclesia per factam in ea sepulturam hominis non baptizati, pagani, vel infidelis; habetur c. 27. & 28. dist. 1. de consecr. ubi solùm dicitur. 1. quòd dato tali casu in ejusmodi Ecclesia non liceat missas celebrare, usque dum reconcilietur. 2. quòd prius debeat

Tom. III.

cadaver sepulti pagani foras projici, & Ecclesia purgari, radendo parietes, & tigna; sed quòd dicitur de *radendo pariete*, intellige, si casus contingit in Ecclesia non consecrata; si verò consecrata sit, sufficit eorum dealbatio, ne consecratio perdat. V. Layman cit. n. 15. Quando autem mater fidelis cum fœtu, sine baptismo in utero mortuo, in Ecclesia sepelitur, ea per hoc non violatur; quia fœtus tunc est pars corporis materni; sic Azor p. 2. l. 9. c. 7. q. 1. Layman cit. c. 5. n. 8. secus est de fœtu separato à Matre; Zoësius cit. n. 14.

Sextò, Ecclesiam etiam pollui si ab Episcopo notoriè excommunicato consecrata sit, vel benedicta) censet Sylvest. V. *Benedictio*. qu. 6. sed verius est oppositum; cum hujus in jure nullum sit fundamentum, & lex pœnalis ad casum non expressum extendi non debeat; sic Layman cit. cap. 5. n. 9. Suarez tom. 3. D. 81. Sect. 4. & alii, his præmissis.

3498 Quæstio altera est, quot modis Ecclesia excretur, seu consecrationem amittat: hac enim amissâ dicitur *excreta*; ea porrò consecratio consistit in exteriori parte, seu superficie parietum, qui chrismate liniuntur apposito signo crucis; ex hoc colligitur Ecclesiam excretari, si igne sic exusta sit, ut parietes interiores sint devastati, aut ex toto, vel majori parte abradi c. *Ecclesiis* 20. dist. 1. de consecrat. 2. si *totum* Ecclesie ædificium, sive casu fortuito, sive consulto destruat, præsertim quoad parietes sic, ut de novo fieri debeant c. 24. de Consecrat. dist. 1. junct. gl. V. *Innovata*; non autem, si parietes non sint læsi, sed tantùm alia v. g. ædificia lignea, & reparentur solùm per partes, & successivè c. 6. h. t. ibi: *lignis ædificiis Ecclesie vestra casu consumptis parietibus tamen illæsis, ac mensâ principalis altaris in sua extremitate modicam passâ fracturam, inquit: tux duximus respondendum, quòd cum parietes in sua integritate permanserint, & tabula altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit, ob causam prædictam nec Ecclesia, nec altare debet denuò consecrari.*

3499 Quæstio tertia est, quis sit effectus, cum Ecclesia excretur, vel polluitur? 3500 12. cum constet ex dictis num. 3482.

Kkk kk nulli

nulli licere missas celebrare, nisi in sacris ab Episcopo locis; ubi Ecclesia fuerit execrata, vel polluta, priusquam reconcilietur, in ea non licere celebrare missas, & peragere divina ministeria, quæ vel in constitutione sua, vel sacrorum canonum dispositione fieri non debent, nisi in locis sacris; quo habetur, effectum execrationis, vel pollutionis Ecclesie, esse suspensionem divinorum, duraturam usque ad reconciliationem; & quidem, per consecrationem novam (quando Ecclesia execrationem passa est) vel benedictionem, si polluta fuerit. Unde Suarez tom. 3. D. 81. Sect. 4. docet, ex suo genere, & per se loquendo, peccatum mortale committi, in Ecclesia violata missam dicendo, antequam purificetur; rationem reddit; quia pollutio Ecclesie nihil est aliud, quam quadam prohibitio, jure Ecclesiastico introducta, ut nec sacrum, nec alia divina officia fiant, in hujusmodi Ecclesia, quando aliquid ex prædictis delictis, seu impedimentis intervenit; ut constat ex cit. canonibus; hoc autem præceptum est justum, & grave, pertinetque ad reverentiam Ecclesiarum: ergo obligat sub mortali; sic ille.

3501 Cæterum, loco cit. tradit, ex D. Thoma, de licentia Episcopi posse fieri sacrum in Ecclesia violata, ante reconciliationem, quia, si Episcopus potest dare licentiam, in loco non consecrato sacrificandi; ergo & in loco nondum reconciliato; quia in c. *missarum*, absolute dicitur, *missam posse dici (ubi Episcopus permiserit)* & in c. *Hic ergo* de consecrat. (*ubi Episcopus jusserit*) ergo sub hac generali regula comprehenditur etiam Ecclesia polluta, si Episcopus in ea jusserit, vel permiserit celebrari. Addit verò Soto (& videtur quidem verum) ut hoc justè fiat, requiri gravem causam: quia est dispensatio quædam in lege Ecclesiastica, & gravi. Et tanta potest esse necessitas, ut, si non posset accessiri Episcopus, etiam sine facultate ejus id liceat; quia Ecclesiasticum præceptum non obligat cum tanto rigore. Atque his modis excusantur, qui in regionibus Septentrionalibus sacrificant in locis, in quibus sepulti sunt hæretici; quia, vel necessitate coguntur, quia

alibi commodè sacrificare non possunt; vel etiam Episcopi videntes, & consentientes, facultatem præbere censentur; ita Suarez loc. cit.

Questio est 4. *an Sacerdos, contra ca. 3502 nones, celebrans in Ecclesia violata, incurrat aliquam penam?* dubitatio maxime procedit de irregularitate? 32. hanc ratione hujus delicti præcisè, immediate, ac proximè, non incurri; ita Suarez cit. & apud eum Sylvester V. *Consecratio*. 2. q. 9. & alii, dicens, id expressè declaratum in c. 15. *qui* 18. de sentent. excommunic. in 6. ibi: 15. *qui in Ecclesia sanguinis, aut seminis effusione polluta, vel qui presentibus majori excommunicatione innodatis, scienter celebrare presumit: licet in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in jure) laqueum non incurrit.*

Dices: licet non sit expressum sub 3503 specifica ratione; tamen est expressum sub generali ratione *interdicti*; nam (ut ibidem dicitur §. 15. *verò qui*) *qui celebrat in loco interdicto, irregularis fit.* Sed Ecclesia violata est interdicta: ergo 32. N. ma: nam, quando dicitur, celebrantem in loco *interdicto*, irregularem fieri, ut habetur in dict. c. 15. *is qui §. is verò*, sermo est de *interdicto*, quod *verè*; ac propriè est *censura Ecclesiastica*; at prohibitio Ecclesiastica, ne celebretur in Ecclesia violata, non est, verè, ac propriè *censura Ecclesiastica*; aliàs etiam *interdictum*, ne fiant nuptiæ in certis casibus, aut temporibus, esset *censura propriè dicta*: ergo.

Si dicas: ergo saltem incurret irregularitatem *mediatè*. Nam, ut tradit Sylvester cit. cum nonnullis aliis, qui celebrat in Ecclesia violata, manet ipso jure suspensus; ergo si post hanc suspensionem rursus celebrat, fieri irregularis, *mediatè*; probat consequ. ex c. *Episcoporum* 8. de privil. in 6. ubi interdictur ingressus Ecclesie Regularibus, vel Secularibus (quamvis exemptis) qui scienter celebrant, vel celebrari faciunt divina in civitatibus, vel locis interdictis? 32. N. illarum; ad prob. N. ant. quamvis enim verum sit, suspensum, durante suspensione, peragentem divina, à quorum usu activo suspensus est, evadere irregularem; negatur tamen cele-

ARTICULUS III.

De consecratione, execratione, pollutione,
ac reconciliatione Altaris?

ANte resolutionem notandum, *Altare* omnino requiri, ut licite sacrificium celebretur, ut dicemus in tit. seq. *Altare* dicitur ab altitudine, quasi *alta ara*; quia, ut notat Suarez D. 81. Sect. 3. locus sacrificii, in altum erigi solet; tum propter significationem; tum propter sacrificandi commoditatem. *Altare* enim, ut ex variis tradit Gavantus ad Rubric. Missal. part. 1. tit. 20. significat. 1. mensam Domini; 2. crucem; 3. Christum, per quem sacrificia à Deo acceptantur; 4. Ecclesiam spiritualementem; 5. ejus cornua sunt quatuor mundi plagæ. *Altaris* usum desumptum ex sacra Scriptura Genes. 8. & 1. Corinth. 9. Sixtus 2. decrevit. *Ara* (sumpta pro *Altari*) est proprie illa superior pars altaris, quæ *area plana* vocari potest. Hinc nomen habet ab *area*, vel ab *ariditate*, quam ignis affert, vel ab ardore ignis, quo sacrificia cremantur, juxta Gemmam. lib. 1. cap. 12. 2. Nominatur multipliciter ab Ecclesiasticis Authoribus: scilicet *Viaticum*, à Bonifacio VIII. c. ult. de privil. in 6. Dicitur *Antimensæ*, à Nicephoro apud Belingerum lib. 3. cap. 30. & Balsamine ad Concil. 6. can. 31. *tabula itineraria*, ab ordine Romano: & *tabula Altaris*, in Concil. Triburiensi; & c. *concedimus*, de consecrat. dist. 1. præcipitur in Rubr. 20. Missalis, ut *ara sit lapidea, ab Episcopo consecrata, altari inserta, & tam ampla, ut Hostiam, & majorem partem calicis capiat.*

Not. 2. altaria esse in duplici genere; quædam sunt *stabilia*, quæ ita loco, & basi, cui insunt, affixa sunt, ut prius erigantur, ac solidentur, quàm consecrationem accipiant; proindeque eam non amittunt per levem fractionem; c. *lignis*, & c. *quod in dubiis*, de consecrat. Eccles. Sed vel per fractionem enormem, vel per solam amotionem à basi, cui affixa sunt. Quædam sunt *mobilia*, alio nomine *portabilia*; alia *Viatica*, quæ ita fabrefiunt, ut possint transferri in diversa loca: & ideo *per*

celebrantem in Ecclesia violata suspensionem incurrere; cum suspensio in dict. c. *Episcoporum* imponatur iis solum, qui faciunt divina loco interdicto, per censuram Ecclesiasticam; non autem nudam prohibitionem, qualis est hoc, quam importat violatio Ecclesie, ut jam dictum est num. præced.

3505 Quæstio est 5. *qualiter Ecclesia execrata, vel polluta reconcilianda sit?* 12. si verè sit *execrata*, prout jam exposuimus, esse reconciliandam novâ consecratione; si autem solum *polluta*, per aspersionem aquæ solenniter benedictæ ab Episcopo; prima pars colligitur ex c. 1. h. t. & c. *quod in dubiis* 3. eod. ubi textus loquens de altari consecrato, & postea moto, vel enormiter fracto, ait: *debet non immerito consecrari*; item ex c. *lignis* 6. eod. relato superius: altera verò pars ex c. *proposuisti* 4. eod. ibi: *reconciliari poterit per aquam cum vino & cinere benedictam*; c. *Consulvisti* 7. eod. ibi: *reconcilianda erunt aspersione aquæ solenniter benedictæ, sicut in dedicationibus Ecclesiarum fieri consuevit*; c. *si Ecclesia* 10. eod. ubi de Ecclesia etiam non consecrata, si violata sit, dicitur: *aquâ protinus exorcizata lavetur*; quibus autem ceremoniis fiat solennis consecratio, qualiter hæc differat à simplici benedictione Ecclesie, videri potest in Pontificali, seu ordine Romano.

3506 Quoniam autem superius n. 3491. diximus ex c. *Aqua*, Ecclesiam non posse reconciliari per simplicem Sacerdotem, etiam si adhiberet aquam per Episcopum benedictam; neque hoc illi ab Episcopo committi posse, dubitari potest, an hoc procedat in casu Ecclesie pollutæ non solum quando consecrata est; sed etiam solum benedicta? 12. intelligendum de casu, quo Ecclesia consecrata violatur; non autem si tantum benedicta; ita Suarez cit. tom. 3. p. 5. & ult. D. 81. Sect. 4. §. *Secundo quæret.* ubi ait: quod Sacerdos, si, dum celebrat, Ecclesia violetur post inceptum canonem, finito sacrificio, ipse possit statim eam reconciliare juxta c. *si Ecclesia* 10. h. t. per aspersionem aquæ benedictæ, & alias breves & faciles ceremonias, prout habetur in Ceremoniali Ecclesiastico.

Tom. III.

Kkk kk 2